

Tijdschrift voor Numismatiek

EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT- & PENNINGKUNDE

VOL. XXV — Maandelijks tijdschrift — Nr 1 - 1975

Verantw. uitgever & redactie : MOORS E.
Oude Antwerpse baan, 161 MECHELEN

Bijdrage : Beschermend lid : 375 fr.
Lid : 250 fr. — Buitenland : 275 fr. te storten aan
LE MAIRE, P., 53 de Broquevilleaan, 1200 Brussel of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

* * * * *

* DE BEHEERAADE VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR *
* MUNT- EN PENNINGKUNDE biedt aan alle leden en bevriende *
* organisaties zijn beste wensen van geluk en voorspoed voor 1975 *

* * * * *

DE SULTANS VAN DELHI

De geschiedenis van de sultans van Delhi begint met de inval van noord Indië door de Goeried Muhammad waarbij Afghanistan en een gedeelte van Indië onder zijn heerschappij viel. De Goerieden waren tot de islam bekeerde Turken.

Zij eindigt weldra na de invasie van noord Indië en steeds beginnende uit Afghanistan door nieuwe Turkse Mongolen, aangevoerd door Tamerlan. Uit deze volksgroep wordt de dynastie van de groot Mogholen gesticht.

2.1. Geschiedenis der sultans van Delhi

De waardigheid van sultan van Delhi werd achtereenvolgens bekleed door zes dynastieën : de hiernavolgende lijst vermeldt de namen van 47 sultans of pretendenten waarvan de meesten geld lieten aanmunten.

1. De Turken

Muhammad I bin Sām	589-602 AH	1193-1206 AD
Maḥmūd bin Muḥammad	602 AH	1206 AD
Tāj ed dīn Yildiz	602-611 AH	1206-1214 AD
Kutb ed dīn Aibak	602-607 AH	1206-1210 AD
Arām shāh	607 AH	1210 AD
Shams ed dīn Iltutmish	607-633 AH	1210-1235 AD
Rukn ed dīn Firūz I	633-634 AH	1235-1236 AD
Jalālat ed dīn Raziyya	634-637 AH	1236-1240 AD
Mu'izz ed dīn Bahrām	637-639 AH	1240-1242 AD
Ala' ed dīn Mas'ūd	639-644 AH	1242-1246 AD
Nasir ed dīn Maḥmūd I	644-644 AH	1246-1266 AD
Ghiyāth ed dīn Balban	664-686 AH	1266-1287 AD
Mu'izz ed dīn Kay Kobād	686-689 AH	1287-1290 AD
Shams ed dīn Kayūmars	689 AH	1290 AD

2. De Khaljis

Jalāl ed dīn Firūz II	689-695 AH	1290-1296 AD
Malik Chhajju		
Rukn ed dīn Ibrahim I	695 AH	-1296 AD
'Alā ed dīn Muhammad II	695-715 AH	1296-1316 AD
Shibab ed dīn 'Umar	715-716 AH	1316 AD
Kutb ed dīn Mubārak	716-720 AH	1316-1320 AD
Shams ed dīn Maḥmūd	718 AH	1318 AD
Nasir ed dīn Khusrū	720 AH	1320 AD

3. De Tughlukken

Ghiyāth ed dīn Tughluk I	720-725 AH	1320-1325 AD
Muhammad III bin Tughluk I	725-752 AH	1325-1351 AD
Firūz III	752-790 AH	1351-1388 AD
Fath Khān (onder koning te Jaumpier)	760-776 AH	1359-1374 AD
Ghiyāth ed dīn Tughluk II	790-791 AH	1388-1389 AD
Firūz shāh Zafar	791 AH	1389 AD
Abū Bakr	791-792 AH	1389-1390 AD
Muhammad IV bin Firūz	792-795 AH	1390-1393 AD
Sikandar I	795 AH	1393 AD
Maḥmūd II bin Muḥammad	795-815 AH	1393-1413 AD
Nūshrat	797-802 AH	1395-1400 AD
Daulat Khan Lōdi	815 AH	1413 AD

4. De Sayyiden

Khizr Khān	817-824 AH	1414-1421 AD
Mubārak II	824-837 AH	1421-1434 AD
Muhammad V bui Fardi	837-849 AH	1434-1445 AD
'Alām shāh	849-855 AH	1445-1451 AD

5. De Lodis

Bahlūl	855-894 AH	1451-1489 AD
--------	------------	--------------

Sikandar II	894-923 AH	1489-1517 AD
Ibrahim II	923-932 AH	1517-1526 AD
Maḥmūd	935 AH	1529 AD

6. De Soeris.

Shēr Shāh Sūr	945-952 AH	1538-1545 AD
Islam Shāh	952-960 AH	1545-1552 AD
Muḥammad 'Adil Shāh	960-964 AH	1552-1556 AD
Ibrahim III	962 AH	1554 AD
Sikandar III	962 AH	1554 AD

De Turken

Het begin van de mohammedaanse beslaglegging op Indië situeert zich werkelijk na de slag van 588 AH, waarbij Muhammad de Goe-ried (1) de Rajpouten overwint.

Kutb ed din Aibak, een zijner officieren, had een ruim aandeel in de overwinning van noord Indië : Delhi, Bénarès en inzonderheid de streek van Gujerat werden door hem, ten gunste van zijn sultan, overwonnen. Nadat deze officier vermoord werd zocht men een opvolger om te regeren over het Indisch gedeelte van zijn rijk, het Afghanistanische gedeelte kwam toe aan Tāj ed dīn Jildiz. Deze laatste wordt er toch toe aangezet munten te slaan voor Westelijk-Indië. Deswegen komt zijn naam voor bij de sultans van voornoemde lijst. Vervolgens wordt Aram, door de adel van Lahore, verkozen om Kutb ed din op te volgen. Hij was de gunsteling van deze laatste maar wordt spoedig verdrongen door Iltutmish, goeverneur van Badau en verkozen door de adel van Delhi.

Iltutmish was stellig de grote koning van de Turkse dynastieën. Op het militair vlak veroverde of hernam hij Bengalen, Malwā en Gwālīor.

Tijdens zijn bewind werden de gebieden van Sind en Gujerat door de Mongolen van Gengis Khan verwoest. Als zijn opvolger benoemt Iltutmish zijn dochter Raziyya. De adel beslist er anders over, en plaatst Rukn ed din op de troon. Hij stelt hen echter teleur en wordt weldra gevangen genomen. Raziyya zal toch regeren. Maar haar zwakheid tegenover Jakut, goeverneur van Sarhind en van Abissinische afkomst, brengt de adel in verlegenheid zodat deze, beiden in 637 AH laat ombrengen.

De twee volgende sultans tonen zich onbekwaam tot regeren en uiteindelijk plaatst de adel Nasir ed din de jongste zoon van Iltutmish op de troon, deze verfijnde geleerde gaf echter het bewind in handen van zijn minister Balban welke hij overigens tot zijn opvolger aanduidde.

(1) Turkse familie woonachtig in Afghanistan

Balban herstelde het gezag in het keizerrijk en was zelfs glorieus overwinnaar van de mongolen welke onverhoeds Indië terug binnengevallen waren. Het gelukte hem nochtans niet een duurzaam keizerrijk te stichten. Zijn kleinzoon Kay Kobād regeerde enkele jaren doch werd, samen met zijn zoon, vermoord door Firūz, de stichter van de volgende dynastie.

Deze van een groter vorst afhankelijke Turkse heersers vormden de zogenaamde slavendynastie, velen onder hen doorliepen de slavenstaat alvorens het tot sultan te brengen (vooral Kutb ed din Aibak, Iltutmish en Balban).

De Khaljis.

Firūz, van Afghaanse afkomst, gelukte erin, dank zij zijn bekwaamheid, zich door het hof, vooral turks, te laten aanvaarden. Zijn legers versloegen de Mongolen en aan een afstammeling van Gengis Khan, die zich tot de Mohammedaanse godsdienst wilde bekeren, stond hij grootmoedig toe zich nabij Delhi te vestigen. 'Alā ed din maakte zich meester van de macht nadat hij zijn oom en weldoener Firūz gedood en diens twee zonen Ibrahim en Arkalē verdreven had.

Het is onder het bewind van 'Alā ed din dat de Mohammedaanse overheersing zich over het grootste gedeelte van Indië uitspreidde. Inzonderheid geheel Decan erkende de opperheerschappij van Khalji, na een lange en zegerijke campagne van zijn wreedaardig minister Kafūr in deze gebieden.

'Alā ed dīn was een bloeddorstig heerser die de bevolking, waarover hij heerste, vrijwillig verarmde. Hij werd op de troon opgevolgd door zijn derde zoon Mubārak. Om tot het bewind toegelaten te worden moest Mubārak de kuiperijen verijdelen van Kāfūr die als sultan de jongste zoon van Alā ed din had laten aanduiden en zich zelve tot regent benoemd had.

Mubārak sleet een (kort!) plezierig leven. Hij liet zich, wat ongewoon was, uitroepen tot opperste gebieder van de islam. Hij onderging sterk de invloed van een gujerati van lage afkomst: Khusrū Khān, die hem tenslotte liet vermoorden en in zijn plaats onder de naam van Nāṣir ed dīn Khusrū regeerde. Maar zeer snel mishagde Khusrū de adel der Mohammedanen door zijn neiging onwettige gunsten aan de Hindoes te verlenen. De Mohammedanen, aangevoerd door Ghāzi Malik, bevelvoerend stadsvoogd, versloegen Khusrū en maakten hem in september 1320 AD van kant.

Ghāzi werd tot sultan benoemd en hij voerde de titel van Ghīyāth ed din Tughluk.

De Tughlukken.

Zodra hij de macht overgenomen had spande Tughluk zich terdege in zijn bezittingen te beheren: hij versterkte het keizerrijk. Hij

kwam op een eigenaardige wijze om het leven nl. door van een zegeboog, ter zijner ere opgericht, af te vallen. Zijn zoon Jauna, welke de naam Muhammad verkoos, was goed geleerd en begaafd om zijn taak naar behoren te vervullen. Maar hij miste het gevoel voor realiteit en alhoewel de feiten zijn denkbeelden tegenspreken, was hij in staat tot stijfhoofdigheid welke aan de waanzin grensde. Door zijn onbezonnen handelingen bevond hij zich weldra geïsoleerd. Hij was het die de inwoners van Delhi gebood te verhuizen naar Danlatābād, de nieuwe hoofdstad van Hyderabad (op 1000 km van Delhi) en hen kort nadien verplichtte terug te keren.

Tijdens zijn bewind trachtten verscheidene Provinciën hun onafhankelijkheid te verwerven en de Tughluk besteedde veel tijd aan het onderdrukken van opstandige bewegingen. Hij stierf tijdens een expeditie in de Sind. Het leger koos zijn neef Firūz tot nieuwe sultan. Het was een zeer slechte keuze. Het was een zwakkeling en zeer vroom en gedurende zijn bewind verbrokkelde het keizerrijk verder af.

Over de opvolgers van Firūz is er niet veel te zeggen behalve dan dat tijdens het bewind van Mahmūd, de verschrikkelijke strooptocht door Tamerlan in Noord-Indië plaats vond. (in 1398-1399 AD).

Deze razzia drong door tot in Delhi waar op één enkele dag ruim 100.000 mensen afgeslacht werden! Dit was de bloedigste invasie die Indië tot nogtoe gekend had. Tamerlan trekt zich westwaarts terug maar laat evenwel als handlangers een gouverneur in Lahore en Multan benoemen. Na de dood van Mahmūd wordt Daulat Khān Lōdi als sultan aangesteld maar deze wordt, bij zijn troonsbestijging, door Khizr Khān, gouverneur van Tamerlan in Multan, gevangen genomen. Deze roept de Sayyiden dynastie in het leven.

De Sayyiden

Delhi heeft veel aan belangrijkheid ingeboet. Over de Sayyiden de plaatselijk heersers, valt niets te zeggen.

De Lodis

De laatste der Sayyiden geeft het bewind in handen van de gouverneur van Lahore, Bahlūl Khān Lōdi, eveneens van Afghaanse afkomst.

De waardigheid van sultan was te Delhi in diskrediet gebracht maar Bahlūl gelukte erin, dank zij zijn krijgshaftige hoedanigheden respect van zijn burens af te dwingen.

Zijn zoon Nizām Khān regeerde nadien onder de naam van Sikandar Shāh. Hij ontpopte zich als zeer energisch en breidde zijn grondgebied op een gevoelige wijze uit. Hij is tevens de stichter van de stad die de naam AGRA moest krijgen. Zijn zoon Ibrahim volgde hem op. De onhandige maatregelen die hij nam om beter zijn leenmannen te

kunnen controleren hadden als resultaat dat een hunner de hulp van Bābūr, koning van Kābul en afstammeling van Tamerlan, inriep. Dit leidde tot een nieuwe Turkse overheersing in Indië, als tussenspel onderbroken door de Soeris Ibrahim Lōdi werd gedood tijdens de slag van Panipat waar zijn reusachtig leger van honderd duizend man een smadelijke nederlaag opliep door de twaalf duizend goed geoefende krijgers van Babūr.

De Soeris.

Bābūr genoot niet lang van zijn nieuwe veroveringen. Hij stierf reeds in 938 AH en zijn zoon Hymayūn volgde hem op. Deze bezat echter niet de bekwaamheid van zijn vader. Zijn drie broeders en neven dongen naar zijn troon. Overigens was zijn rijk nog niet georganiseerd en sommige volksgroepen, zoals de Rajpouts en de Afghanen waren in feite nog niet onderworpen. Hij stond dus nog voor aanzienlijke moeilijkheden. Welnu, Sh̄h̄r K̄h̄n Sūr, van Afghaanse afkomst, bood hem zijn diensten aan en hij werd zelfs benoemd tot goeverneur van Bihar. Door de verwarde toestand begunstigd proclameert Sh̄h̄r K̄h̄n zich spoedig onafhankelijk en vanaf 945, maakt hij zich meester van Bengalen. Enige maanden later verslaat hij Humayūn welke naar Lahore vlucht. Vervolgens eigent hij zich de titel van Sh̄h̄h toe en begint geld aan te munten. De waardigheid van sultan te Delhi werd weer ingesteld door een Afghaan. Later breidt hij zijn bezittingen uit in Malwā en in Raypoutana. Sh̄h̄r Sh̄h̄h was een groot leider en een goed beheerder.

Zijn zoon Islām Sh̄h̄h welke hem in 952 AH had opgevolgd stierf te vroeg om zijn eigenschappen te laten blijken. Dezes zoon, welke op zijn beurt geroepen was tot troonopvolger, werd vermoord door zijn oom Muḥammad Sh̄h̄h Adil welke de macht in handen nam. Ongelukkiglijk, voor de waardigheid van sultan, was Muhammad een zwakkeling die er zelfs niet in gelukte een zijner broeders (Sikandar) en een neef (Ibrahim) te beletten de onafhankelijke leengoederen voor een bepaalde periode aan te schaffen.

Humayūn, geholpen door de Perziër Tahmāsp, maakt van deze toestand gebruik en neemt snel terug bezit van het grootste deel der veroveringen van zijn vader. Zijn zoon Akbar, tot zijn opvolger benoemd in 963 na zijn dood, vernietigde onherroepelijk bij de slag van Panipat al wat van de macht der Soeris overgebleven was.

Akbar zou de stichter worden van het rijk der grote moghollen.

2.2. De aanmunting door de sultans van Delhi

Op enkele uitzonderingen na, die praktisch vooral bepaalde munten betreffen van de eerste dynastie en die ongeveer 4,7 g wegen hadden de gouden munten der sultans van Delhi een gewicht van 11 gram.

De dynastie van de slaven heeft weinig goud gebruikt, zij was het die nog munten liet slaan van het Turkse ruitertype. Ook maakte ze de munten van het hindootype van Lakshmi na. Deze stukken zijn betrekkelijk zeldzaam.

De gouden aanmunting van Muhammad II K̄h̄lji is de meest voorkomende van de gehele muntgeschiedenis der sultans van Delhi. Vanaf de *dynastie der Khaljis* verschijnen er voor de muzelmannen nog slechts klassieke munttypes : inschriften en geometrische motieven.

Mubārak verdient een bijzondere melding onder de sultans van deze reeks voor de oorspronkelijkheid van zijn aanmunting ; hij slaat vierkantvormige munten (zoals trouwens Muhammed II, maar gebruikt voor hem zelf nieuwe benamingen. Betitelt hij zich vooral niet « de Alexander van onze tijd » « de grote imām » en de « khalief van Allah » !

(Vervolgt)
Robert GURNET

BOEKBESPREKING

Geïllustreerd catalogus van de Luxemburgse munten (984-1973), door Romain Probst en André Ungeheuer.

De Luxemburgse munten werden in het algemeen in kleine hoeveelheden geslagen. Soms zijn ze ook zeldzaam of tenminste lang niet alledaags. Zij vormen niettemin — of misschien deswegen — een geschikte reeks munten om een geduldig en oplettend verzamelaar op de proef te stellen. De munten van de laatste eeuw zijn natuurlijk gemakkelijker samen te brengen en zij vormen een interessante reeks daar de typen dikwijls veranderden.

De catalogus uitgegeven door de heren Probst en Ungeheuer zal in ieder geval grote diensten bewijzen want hij is zeer vakkundig samengesteld en verzorgd uitgegeven.

De aanmunting is in drie hoofdstukken ingedeeld : Graafschap Luxemburg (tot 1353), hertogdom (van 1353 tot 1795) en groot-hertogdom (vanaf 1815).

Iedere munt is beschreven en afgebeeld met foto of tekening. Een geschatte waarde is voor drie kwaliteiten gegeven, desgevallend voor ieder jaartal, gaand van TB-TTB tot SUP voor de munten tot 1880 en voor de latere periode TTB-SUP-FDC. Zoals de schrijvers het in hun inleiding verklaren, zijn de prijzen gegeven volgens de bereikte resultaten op buitenlandse openbare veilingen en zoals deze verlangd door de numismaten in het buitenland. Zij zijn in het algemeen naar de hoge kant, maar stijgen de prijzen niet voortdurend ! Talrijke gecatalogeerde munten zijn overigens werkelijk zeer zeldzaam.

Voor de komende jaren kondigen de schrijvers een meer uitgebreide uitgave aan, die bovendien de proefslagen, de pieforts, de bankbiljetten, de noodmunten, enz., zal bevatten. Men verwacht deze uitgave met belangstelling en ongeduld.

Catalogue des billets de banque de — Kataloog der bankbiljetten van Congo — Katanga — Rwanda en Burundi. door François Morin — Boom 1974. — in eigen beheer.

Vooraf, voor wie de schrijver niet kent: Hij is, op gebied van de Munt- en Penningkunde, niet aan zijn proefstuk. Ook niet wat betreft Bankbiljetten (1).

Een pas verschenen boek kan besproken worden door een specialist ter zake ofwel door een belangstellend liefhebber-numismaat: zienswijzen kunnen uiteenlopen!

Kijk a.u.b. nog eens even naar de titel. Mogelijk denkt U daarbij: dat lijkt mij niet zo moeilijk voor biljetuitgiften vanaf 1886. « Met zijn hoed in de hand, komt men immer door heel het land », en, « Beleefde mensen worden gaarne te woord gestaan ». Of U zegt: het is maar te bevragen aan de bron nl. bij de directie van al die uitgiften. Dat alles is vlugger gezegd dan gedaan. Oordeel niet te lichtvaardig!

Nu Zaïre een feit is, en er voor goed een streep gezet is achter het koloniale hoofdstuk van Midden-Afrika, komt het initiatief voornoemde studie uit te geven op « HET » ogenblik. Ook voor inlichtingen betreffende Katanga, Rwanda en Burundi zijn alle gegevens nieuw en reeds boekstaafd.

Deze gloednieuwe kataloog telt 74 blz. tekst, waarin de illustraties voorkomen, is keurig getypt en door vlakdruk (= offsetdruk) op hagelwit papier gebracht, en onder een halfstijve omslag aangeboden. — Al heeft deze uitgave, van buiten uit, een eer bescheiden uitzicht: de inhoud is goud waard. Prijs niet overdreven, slechts 350 Fr.

Het voor ons liggend eksemplaar van deze tweetalige kataloog, bevat veel meer dan men zou vermoeden: het is een ware leerschool voor allen die enige interesse hebben voor bankbiljetten (2). Aan alles werd in het boek de aandacht en belang gehecht en werd alles zeer nauwkeurig beschreven of genoteerd: uitgevers, samenstelling, papier-soort en zijn karakteristieke eigenschappen, typische bijzonderheden,

(1) In het begin van dit jaar: 1974 verscheen van hem: Kataloog van de Belgische Bankbiljetten van 1900 tot 1974 — door F. Morin.

(2) Over dat uitzonderlijk onderwerp bestonden, tot nog toe, weinig gegevens. De schrijver vermeldt ze: 1-dhr. Larcier (Brussel) verzamelde een reeks gegevens en nota's — ze werden niet gepubliceerd. 2- de heer W. Herrens (Antwerpen) bewerkte voornoemde nota's. Zij verschenen in het juli-augustusnummer van het jaar 1963 van het tijdschrift van het Europees genootschap voor Munt- en Penningkunde. 3 — : Banknotes of the World door J. Sten — verschenen in 1967.

inkten en kleuren, aard van gravering, watermerk, nummering, enz., enz. Ook numismaten-handelaars krijgen waar voor hun geld: voor alle biljetten niet minder dan vijf prijsopgave van, in verhouding tot de staat van bewaring.

Veel verzamelaars zullen het brood vinden, als gesneden brood: lees en assimileer. Het is daarenboven ook bestemd voor iedere studaks in de numismatiek, die op de hoogte wil blijven van alle papiergelduitgiften. Ook voor Zaïre is deze publikatie als een geopenbaarde schakel op cultureel gebied, gezien in de algemene beschavingsgeschiedenis van het Centraal Zwarte Continent.

Wie F. Morin kent, weet daarbij dat hij van geen versagen houdt; en dat, wat hij onderneemt, « AF » is.

Mogelijk bekruipt U de lust naar Afrikaanse bankbriefjes: dan spreken aan de hand van de nieuwe kataloog van Frans Morin.

Borgerhout

P. F. J. PITTOORS

KRONIEK

VOOR DE HONDERDJARIGE HERDENKING DER GEOORTE VAN EEN GROOT BELGISCH SCHILDER

Medaille: « James Ensor »

Voorzijde: profiel van de grote Oostendse meester,
met als inschrift: « J. ENSOR »

Keerzijde: tekst « OOSTENDE »

Deze medaille is het werk van professor H. ELSTRÖM en werd uitgegeven in 1974:

met 60 mm ø in brons (600 FB) in doosje met schraagbaar onderstel
met 40 mm ø in zilver 950° (2000 FB) in schrijn.

met 120 mm ø gegoten brons (5000 FB) in doos met schraagbaar onderstel

zich wenden: S.A FIBRU-FISCH (uitgevers)

Edmond Rostand straat 59

1070 Brussel

Avicenna

Beeldenaar: Afbeelding van de Arabische wijsgeer en geneesheer. Het inschrift luidt: Avicenna 880-1037, jaartallen van zijn geboorte en overlijden, voorafgegaan van zijn volledige naam in Arabische schrift, beginnende met de titel: AL SHAIKA ARRAIS (de Grote Meester).

Keerzijde: Een compositie samengesteld uit verschillende elementen die de kunst in het algemeen symboliseren (geneeskunde, anatomie, wiskunde en natuurkunde). Een wijsgerige gedachte, aan de grote geleerde toegeschreven, is in het Arabisch gegraveerd in een geopend

boek met de Franse vertaling op een ontplooid perkament : « BIEN HEUREUX LES SAGES QUI SAVOURENT LES PLAISIRS DE L'ESPRIT » (Gelukkige wijzen die het geestelijk genot kunnen smaken).

Het werk is van de hand van Victor Douck en is uitgevoerd in zilver (448 FF) en Koper (41 FF) Diameter : 72 mm.

Sint-Alain.

Beeldenaar : De Heilige, dienend ridder van de Maagd predikt, als 't ware in vervoering, de deugden van de paternoster. Zij had hem gevraagd de bijna vergeten devotie van de Rozenkrans te doen herleven.

Als inschrift : SAINT ALAIN.

Keerzijde : De vingers van de heilige, bedwongen door de innigheid van het gebed, schijnen hun vrome gevoeligheid mede te delen aan de kralen van de Rozenkrans.

Het is een werk van Colette Haab-Rodenfuser en geslagen in zilver (242 FF) en in brons (41 FF) Diameter : 68 mm.

NOTULEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING, GEHOUDEN TE TIENEN OP 11 NOVEMBER 1974

De vergadering wordt gehouden in een zaal van het Stadstheater, ze wordt geopend in het bijzijn van een talrijk publiek door de Heer, Schraepen, Voorzitter van de Afdeling Tienen. Hij dankt de Heer Boel, Burgemeester der Stad en Erevoorzitter van de Afdeling voor zijn aanwezigheid.

De Heer Boel herinnert eraan dat het te Tienen was dat het eerste numismatische tijdschrift van België werd uitgegeven. Hij feliciteert de Afdeling voor haar dynamisme en overhandigt de medaille der Stad aan de HH. De Baeck, Colaert, Moors, le Maire, Ausselet en Dewit.

Na een dankwoord benoemt de Heer De Baeck Burgemeester Boel tot erelid van het Genootschap en overhandigt hem de penning geslagen ter gelegenheid van deze Algemene vergadering.

De Algemene vergadering wordt geopend in het bijzijn van de HH. Colaert, De Baeck, Dewit, Herssens, Lauriers, le Maire, M.chaux, Moors, Orban, Peeters, Schraepen, Spietaels, Taelman, Tintinier.

De Heer De Baeck verzoekt om enkele ogenblikken stilte ter nagedachtenis van de leden die dit jaar gestorven zijn : de HH. Doguet P., Doom M., Haderman J., Jacquier M., Pierard D., Prigogine R., Rigaux L., Wouters W., Van der Veken.

De Heer De Baeck leest vervolgens het rapport van de Beheerraad ; (*). De Raad heeft besloten het lidgeld voorlopig niet te

(*). In uitvoering van onze Statuten hebben wij de eer u verslag uit te brengen over onze werkzaamheden, gedurende het afgelopen dienstjaar.

Onze Genootschap kende in 1974 geen bijzondere vraagstukken en heeft zich dus normaal ontwikkeld. Uw Beheerraad is echter regelmatig bijeengekomen om contact te behouden tussen onze Afdelingen.

Er werd besloten het lidgeld voorlopig niet te verhogen ; wij zijn inderdaad van oordeel dat de algemene onkosten — en bijzonder de drukkersrekeningen —

verhogen, hij doet beroep op alle leden steeds schappelijke prijzen te bepalen zet de afdelingen aan ook numismatische vergaderingen zonder ruil in te richten.

De Heer le Maire, Penningmeester leest zijn rapport: Het boekjaar 1973 eindigde met een deficiet van 100.394 F, dit deficiet was voorzien tijdens de Algemene vergadering 1973, om hieraan te verhelpen heeft de Raad besloten het lidgeld op 250 F te brengen. Deze verhoging had een weerslag op het aantal leden, dat van 1573 in 1973 geslonken is tot 1439 in 1974. De Heer Le Maire verklaart dat het bezit van het Genootschap voor het ogenblik 159.022 F bedraagt. Hij dringt erop aan dat er een inspanning zou moeten geleverd worden om nieuwe leden aan te werven en hij vraagt aan de leden vrijwillig een hoger lidgeld te storten; op 1439 leden zijn er slechts 21 beschermende leden.

De Heer Dewit, Secretaris-generaal leest zijn rapport, hij legt de nadruk op de kritieken die in de Beheerraad werden geformuleerd tegen het egoïsme van bepaalde afdelingen die personen die niet aangesloten zijn bij het E.G.M.P. als lid van de afdeling aannemen. Hij deelt mee dat het Genootschap de Afdeling St. Kathelijne Waver verloor en meldt het ontstaan van een nieuwe afdeling te Tubize. Hij kondigt aan dat de Algemene vergadering 1975 zal plaats hebben te Charleroi. Het Genootschap viert haar 25 jarig bestaan volgend jaar en het zal de Afdeling Antwerpen zijn die een manifestatie op touw zal zetten ter gelegenheid van dit jubileum.

De Heer De Baeck begroet de nieuwe afdeling van Dendermonde in de persoon van haar Voorzitter, de Heer Van den Bossche.

De Heer Dupierreux, Voorzitter van de numismatische club van Gosselies beklagt er zich over dat zijn club drie jaar lang vruchteloos poogt het statuut van afdeling van het Genootschap te bekomen doch dat alle pogingen door het veto van de Afdeling Charleroi te niet werden gedaan.

gedekt moeten zijn zonder aan «reserven» te denken. Het is maar in laatste instantie dat wij op de leden beroep zullen doen.

De steeds grotere uitbreiding van de Numismatiek alsook de toenemende waarde van zeldzame of zeer goed bewaarde stukken, brengt er ons toe een beroep te doen op alle leden om, in de schoot van ons Genootschap, steeds «schappelijke» prijzen te bepalen: zo blijven onze Vergaderingen aantrekkelijk en zal elk lid het gevoel hebben «onder vrienden numismaten» te zijn.

Verder dringen wij aan tot het inrichten in alle Afdelingen van Numismatieke Vergaderingen — zonder ruilmogelijkheden — waar numismatische onderwerpen besproken worden.

Wij mogen inderdaad niet uit het oog verliezen dat onze Statuten het bevorderen van de Numismatiek beogen, en dat wij, dus de «Verzamelaars» tot het besef van het historische economisch belang van hun stukken moeten brengen.

De Heer Ausselet zegt dat de Afdeling Charleroi zich niet a priori verzet tegen de kandidatuur van Gosselies en stelt voor een beroep te doen op de arbitrage van drie wijzen.

De Heer Taelman spreekt zich uit tegen deze arbitrage en protesteert tegen de heersende geest van mercantilisme in het Genootschap.

De Heer Colaert laat opmerken dat volgens de statuten het de Beheerraad is die afdelingen erkent. De kwestie werd reeds op de dagorde van een beheerraad gezet doch die dag waren zowel de H. Ausselet als de H. Tintinier belet. De Heer Colaert stelt voor de zaak opnieuw op de dagorde van de volgende Beheerraad te zetten. Dit voorstel wordt aanvaard.

De Heer De Mey stelt voor dat de afdelingen een deel van de opbrengst van de verhuring van tafels zouden storten aan het Genootschap.

De Heer De Baeck antwoordt hierop dat hij volledig akkoord gaat met het principe doch dat het spijtig genoeg praktisch niet te verwezenlijken is.

De Heer De Baeck brengt hulde aan de Heer Colaert voor de grote diensten die hij aan het Genootschap bewees als redacteur van het franstalige tijdschrift en hij overhandigt hem de gedenkpenning van de algemene vergadering, die op zijn naam werd geslagen.

Een grote internationale ruilbeurs wordt tegelijkertijd ingericht door de Afdeling Tienen in de Sporthall.

TENTOONSTELLING « KLEIN GELD, GROF GELD »

Munten van de Nederlandse Steden

Antwerpen, Museum Vleeshuis, 7 februari-5 maart 1975.

De tentoonstelling belichtte een bijzonder aspect van de numismatiek. In het verleden werd munt geslagen in opdracht van een heersend vorst. Antwerpen, dat in de loop der tijden hoofdzakelijk van Brabant afhing was een der voornaamste muntplaatsen van het hertogdom. De eerste Antwerpse munt was reeds in de 14e eeuw aan de Lijnwaadmarkt gevestigd: in de 15e eeuw treffen we deze instelling aan op de Oever. Onder het bewind van Karel de Stoute wordt de eerste munt geslagen met vermelding van het jaartal en de voor Antwerpen zo typische hand. Aan de geschiedenis van de Munt wed door P. Génard een grondige studie gewijd.

Ook elders werd in opdracht van de vorst munt geslagen; uitzonderlijk kregen enkele steden hiervoor toelating. Dit was het geval in gebieden afhankelijk van de bisschop van Utrecht of de Duitse Keizer. Zo werd ook aan enkele steden uit het midden en het oosten van Nederland dit uitzonderlijk privilege verleend; het hield natuurlijk ook in dat zij van de materiële voordelen die hieruit voortsporen

konden genieten, namelijk de winst op het verschil tussen het verwerkte materiaal en de eigenlijke muntwaarde. Het privilege bleef behouden tot omstreeks 1700. In Groningen, in de Friese steden Leeuwarden en Sneek, in de Overijsselse steden Deventer en Kampen, in de Gelderse steden Nijmegen, Arnhem, Zaltbommel, Roermond, Harderwijk, Zutphen, heerste een stedelijke muntbedrijvigheid, meestal gegroeid uit een verwarde toestand, waarbij door oorlogsomstandigheden de normale geldtoevoer was afgesneden. Dit bijzonder gemeentelijk aspect werd in de tentoonstelling belicht; het opzet kwam tot stand naar gegevens van Dr. H. Van Gelder, Directeur van het Koninklijk Penningkabinet in Den Haag.

Dank zij Pro Civitate, culturele instelling van het Gemeentekrediet van België, kon deze tentoonstelling worden opgesteld in het Museum Vleeshuis. Hierbij doet zich de gelegenheid voor om bovendien de aandacht te vestigen op de uitgebreide verzamelingen van deze instelling, waarbij de numismatiek substantieel vertegenwoordigd is. Uit eigen bezit werden enkele muntstukken getoond, die een Antwerpse bijdrage leverden van stedelijke muntslag.

J. LAMBRECHTS-DOUILLEZ,
Adjunct-Conservator Museum Vleeshuis, Antwerpen.

INLICHTINGEN

VRAAG en ANTWOORD

Nieuwe legeringen.

Een lezer vraagt ons: wat is eigenlijk acmonital, het metaal waarvan in 't bijzonder de Italiaanse stukken van 50 en 100 lire vervaardigd worden?

Het betreft hier in feite een onroestbare legering bevattende 82% ijzer en 18% chroom. De uitdrukking «onroestbaar staal» is ten andere bedrieglijk: zij geeft de indruk dat het een legering betreft die niet aan oxydatie onderhevig is. In werkelijkheid is ze slechts weinig roestbaar, in ieder geval in normale atmosferische omstandigheden.

Vermelden we nog twee andere nieuwe legeringen: het *bronzital* (samengesteld uit: 92% koper, 6% aluminium en 2% nikkel), en het *italma* (96,2% aluminium, 3,5% magnesium en 0,3% mangaan).

De Heer De Ray J. Wold, Jan van Rijswijklaan, 122 te 2000 Antwerpen zoekt te kopen gouden escudos van de regering Johanna de waanzinnige, koningin van Castilië (1506-1555).

Er werd mij een metalen (koperlegering) schoteltje getoond waarop in het midden een munt is gelast. Deze munt draagt de beeldenaar van George III naar links, met in het veld GEORGIUS III DEI GRATIA REX.

In de bodem van de schotel is volgende tekst geperst: SILVER DOLLARS CAPTURED BY THE ENGLISH IN THE SPANISH WAR, THE IMAGE OF CAROLUS III BEING THUS DEFACTED
(Munt)

IMPRESSION FROM A DIE MADE BY MATTHEW BOULTON AT SOHO 1804, AND USED TO CONVERT.

Het zou hier dus gaan om zilveren dollarstukken die door de Engelsen werden buit gemaakt op de Spanjaarden, waarvan de beeldenaar van Karel III (Don Carlos van Bourbon (° 1716 † 1788) werd vervangen door deze voor George III (° 1760 † 1820). Dit zou gebeurd zijn 5 jaar vóór de dood van M. BOULTON (° 1728 † 1809).

Graag vernam ik of deze schotels bij de lezers gekend zijn ofwel of het hier een enig stuk betreft. Daar Boulton in 1797 nieuwe koperen munt sloeg voor Engeland, vrees ik dat het mij getoonde stuk een namaak betreft van de in de Engelse tekst bedoelde zilveren dollars.

Indien mogelijk, zou ter vergelijking de afbeelding van voor- en keerzijde van beide stukken, interessant zijn.

Graag vernam ik meer over deze aangelegenheid.

J. Mercken, Stwg op Holsbeek, 7, 3110 Rotselaar.

VOOR HET TWEEDE EEUWFEEST VAN DE AMERIKAANSE ONAFHANKELIJKHEID

Op 4 juli 1975 zal de Amerikaanse Munt, ter herdenking van het tweede eeuwfeest van de nationale onafhankelijkheid, drie stukken uitgegeven: vier dollar, halve dollar en kwart dollar. Als beeldenaars zullen de portretten van drie presidenten gebruikt worden: Eisenhower (4 dollar), Kennedy (1/2 dollar) en Washington (1/4 dollar). Wat de keerzijden betreft, deze zullen achtereenvolgens voorstellen: de overwinning van de maan, de «onafhankelijkheid Hall» waar de afgevaardigden van dertien staten de historische beslissing namen en tenslotte een trommelslager om de oproep van het volk tot de onafhankelijkheidsoorlog te symboliseren.

Een commissie koos deze tekeningen uit een geheel van 885 ontwerpen, ingezonden na een grote wedstrijd. Het slagaantal zal overvloedig zijn om iedere burger de gelegenheid te bieden een getuigenis van de grootheid van zijn vaderland te bezitten.

TENTOONSTELLING TE FALAËN

De Vrienden van Montaigle, een vereniging tot bescherming en openlegging der puinen van het middeleeuws fort van Montaigle te Falaën (provincie Namen) richten in de kasteelhoeve van Falaën een tentoonstelling in over de reeds uitgevoerde opzoekingen met de vondsten der opgravingen, waaronder munten. Deze tentoonstelling is toegankelijk voor het publiek van Pasen tot half oktober, alle

weekeinden en feestdagen ; bovendien alle dagen, s' namiddags, van de maanden juli en augustus. In het tijdschrift « Le Guetteur Wallon » van oktober 1973 vindt men een bijdrage door Mr Jean Buchet welke de reeds gevonden stukken en penningen beschrijft. Om zich naar Falaën te begeven : weg van Namen naar Dinant, recht over Yvoir, op de linker oever de weg nemen naar de vallei van de Molinee.

LET OP DE RAND VAN DE TOEKOMSTIGE NEDERLANDSE MUNTEN

Op de 2 1/2 en 1 gulden stukken vindt men steeds de leuze « GOD ZIJ MET ONS » De aanroeping tot de godheid — uitspraak niet in overeenstemming met 's lands neutraliteit — staat op het punt te verdwijnen. Maar door welke spreuk zal ze vervangen worden? Er zijn meerdere oplossingen mogelijk : een ander inschrift, een gladde rand of een kartelrand. De keuze werd nog niet medegedeeld.

INTERNATIONALE RUILBEURS

LEUVEN

De afdeling « NUMISMATICA LEUVEN » richt een ruilbeurs in op **1 mei 1975** in de NIEUWE ZAAL van de Provinciale Tuinbouwschool, Mechelsevest Leuven, van 9 tot 17 uur ; prijs per tafel 80 BF. Te bestellen — Schriftelijk : L. DAVIT, Diestsestraat 319, Leuven.

— Telefonisch : V. HOREBEEK, Tel : 016/2279 14., Boogschuttersstraat, 3030 Heverlee.

Er is ruime parking ter plaatse en bar en koud buffet in het gebouw.

GENT

Lectori Salutem,

Wij hebben de eer U hierbij uit te nodigen tot de 3de Internationale Numismatische Ruilbeurs, georganiseerd door de **afdeling Gent** van het Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde, op *zaterdag 5 en zondag 6 april 1975 van 9 tot 18 uur* in de feestzaal Vooruit, Sint-Pieternieuwstraat 23 te Gent.

Meer dan 200 tafels staan ter beschikking.

Het lidmaatschap voor de 2 dagen bedraagt 20 fr. voor niet-leden van het Europees Genootschap.

Gratis parking in de onmiddellijke omgeving.

Drank- en eetgelegenheid in het restaurant aan voordelige prijs. Buffet in de zaal.

Het bespreken van de tafel kan gedaan worden tot 20 maart door storting van 200 fr. per tafel (geldig 2 dagen) op banrekening 290-0245706-26 Generale Bankmaatschappij Gentbrugge-Noord van het Europees Genootschap Sectie Gent, of aan Dhr. Haeck tijdens vergaderingen.